

LUMINAREII.

Gazeta Beserecésca, Politica, e literaria.

Cu pre Gratiosa involentia.

Miercuri

Nr. LVI.

21 Ianuarie. 1848

VIENA, Maiestatea Sa c. r. Apostolica pre Consiliariulu r., Canonicu de A. Carolina si Directoriu in Liceulu r. dein Clusiu Maria Sa, Reverendisimulu D. Moise Keserü se indurä pre gratosu al denumi de Referente in causele cath. ecclesiastece, scolastece si fundatiunali la Guberniulu Regiu.

Viena, Maiestatea Sa c. r. Apostolica pre Abatele si Plebanulu dein Brasiou, Maria Sa si Reverendisimulu D. Antoniu Kovács se indurä pre gratosu fora taxa al condecorä cu titlu de Consiliariu regiu.

Viena, 5 jan. Sciambarea pretiurilor pan' acum statorie, ce cu 1 jan. pre drumulu de fieru al Statului de catra nordu si pre celu numitu alui Ferdinandu voru sese intruduca, se crede ca va se se arate folositoria atatu prentu intreprinditori, catu si pretru publicu, si va se ajute ca o asemenea regulare la tote pretiurile si pre celelalte drumuri de fieru se se adopteze, ce pre multu va se usioreze folosentia cu drumurile de fieru.—Asemenea se crede, cum ca partea drumului de fieru intre Glognitz si Murzzuschlag in primavera se va incepe si pan' la 1850 se va inchia.—Tarifa Gazetelor libere in Austria pre 1848 contine 566 de numeri in 20 de limbe, deintre care 2 romanesci; dein Principatele romanesci numai 2: cea germana dein Bucuresci Bukurester Zeitung, si cea italinesca dein Galatz il Danubio.

POSIONU, 12 jan. st. n. Dupa ce in nr. tr. veduramu dein partea comit. Antoniu Széchen proiectulu prentu portarea comune a greutatiloru tierei asternutu in aintea Magnatiloru; dein desbaterile cestor'a estragemu ceva dein conventulu Baron. Ant. Majthényi: In convente pucine opiniuneami este, ca acceptezu principiulu portarei comune a greutatiloru, intr'aceea imbracisirea contributiunei domestice nu o socotescu de principiu, ci numai de o aplecare practica, si me miru ca cum o potura SS. propune de principiu. Me invoiescu intru esmiterea deputatiunei regnicolari, ci instructiune nu lasi dá, prentu ca se pota lucra fora neci o restringere. Si ceste tote le afu in proiectulu comit. Ant. Széchen, in catu, precum precepui, nu léga pre deputatiune in aplecare practica a principiului; si credu ca in acea si SS. voru afla impartasirea in contributiunea domestica. In cestu sensu dar' l'acceptezu; si in urma mai dicu, ce credu, cumca minutulu, in care contributiunea domestica se va accepta, prentu tota tier'a va fi salutaru si aducatoriu de beneaventare.

Vasilin Popovics episcopu gr. cath. de Munkács pre scurtu partenesce anuntiarea SS-loru.

Comit. Ottone Zichy: Diu'a, in care nobilimea impreuna cu poporulu va portä greutatile,

si se va impartesi dein contributiune domestica, va se fia cea mai ponderosa prentu istoria si venitoriulu Ungariei. Deci candu Com. Ant. Széchen cuventä, si si-fece proiectulu, me petrunse ca cotropirea Erculanului si a Pompeiului; nu o de ajunsu acceptarea greutatiloru comuni, ne vrea de ase impartesi cu poporulu e cea mai mare ne dreptate. Me miru, ca Com. A. Sz. nu vede, cum ca acum e minutulu favoratoriu, acum e ocasiunea secura spre imbracisirea contributiunei domestice. Dice, ca nobilimea de 800 ani sustiene constitutiunea; si io intrebü, ca ore nu clasa ne privilegiata face mai vertosu acést'a? Ca ci tieranulu platesce tote, si se pote dice, ca elu sustiene astadi constitutiunea unguresca. De ci in partea cesta optu se ne impartesimu cu elu, ca asia cere adeverulu eternu, si fora acesta nu facuramu de catu nemicu. Anunciarea o partenescu in totu estensulu ei.

Posionu, 5:17 jan. Dupa desbateri de 4 zile pro si contra in obiectulu portarei com. a greutatiloru in Siedenti'a Magnatiloru dein diu'a mai susu insemnata Arciducele Palatinu intre vivate sunatorie cuprendiendus scaunulu de presedere, dupa ce se asediara toti in tacere, in cestu modu cuventä: „Mariti Magnati! Si io dorescu se ajutu inainte rezultatulu consuatiriloru mai indelungate, cu atatu mai vertosu, ca ei cu sinceritate marturisindu intrebatiunea portarei comuni a greutatiloru o socotu ca o intrebatiune de vietia a patriei nostre, si'n aceea pre bucuros voiescu a promovä si a midiloci de si nu o deplena cointielegere, dar' totusi potentios'a apropiare a opiniuniloru (Placere). Diversitatea de capetenia, precum cuprensei, in aceea sta, cumca unii simpati'a catu e prentu ambele genuri de platire' adeca contributiunea domestica si cass'a tierei acum voiescu a sio descoperi, infientiarea loru facundu numai dela asecurari aternotorie; er'altii deciderea ultima o conditiuneza de la intrega suma a platirei, pre deputatiune dela proiectulu catu e prentu contributiunea domestica bene ca nu voru a o esclude, ci luareai a mente voiescu a o indrepta mai alesu spre cass'a tierei. Dupa opiniunea mea punctulu de apropiarea a cestoru doue pareri ar' fi, deca deputatiunea intru asemeno si ar' estende operatulu spre ambele intrebatiuni, ci libertatea deciderei prentu ambe obiecte o amu reserba noue. Deci io asi propune SS. si OO-loru a se respunde, cumca in principiulu portarei comuni a greutatiloru ne invoimu, si tem'a legislatiunei in aplecareai speciale o cautamu;—cumca ambele genuri de platire memorate de SS. si OO., adeca contributiunea domestica si cass'a tierei, le socotimu de aplecare speciale a cestui principiu; dreptä care in operatulu deputatiunei neci unca vo-

nu se atribuimn la inceputu prioretate; prentu a ceea dar' vediendu a fi cu cale, ca deputatiunea se se esmita fora instructiune, aci socotimn se se lase la o parte instructiunea catu e prentu aplecarea preliminaru a futiloru directe si nedirecte, pre carele memorara SS. si OO; de alt' mentrea catu e prentu obiectu ultim'a nostra decisiune o facemn aternatoria de la inscientiarea deputatiunei, si aici vomu fi cu leare a mente atatu spre totu complexulu intrebatiei de platire, catu si spre starea materiale a nobilimei evoluta subtu scutul neportarei de greutati pan' acum.—Una ast' forma de respunsu, dupa a mea opiniune dora nu ar' diferi cu totulu de esentia proiectului comiteiului Antoniu Széchen, ci ar' preteri tota intelegerca in laturi, si prentu aceea ar' poté impacá si pre cei de alta opiniune. De alt' mentre cu soletate dechiarezu, cunicá nu voiu a preocupá opiniunea nimenui (placere), ba mai vertosu placave propusetiuneami a opertractá fora retienere. (Placere mare.) Dóca in cele ce propusei M. Magn. s'ar' luyoi, atunci s'ar' ordená protonotariului se compuna textu nou si pre acest'a M. Magnati cu antai'a ocaziune lu-voru poté luá la cercetare. "Aplausu publicu si vivate dein partea Magnatiloru.

Si cestu proiectu se statori.

In sidenti'a Magnatiloru dein 6: 18 jan, respunsulu autenticatu despre portarea comune a grentatiloru se tramise la Tabl'a de diosu, si In. Sa Presidentele de obiectulu consuaturiloru venitorie propuse anunciarile despre totalea descumparare urbariale, si despre limb'a si natiunaletate unguresca.

In Sidenti'a cerculare dein 3: 15 jan. dupa ce L. Kossuth inainte cu odi intr'un cuventu energiosu de 1½ ora cu proiectusi prentu reinsenuarea „Partiloru“ fece serbatoria, se continuara suaturile despre indigenatu, — ér' in Sidenti'a dietale tienuta la 12 ore de amédi gratulá deputatiunea Magnatiloru, si se lasara in locu anunciarea, representatiunea si proiectulu de lege despre limb'a unguresca, intré neinvoirea deputatiloru dein partile incorporate.

BLASIU, 20 jan. Ern'a in tiemutulu Blasiului se pare mai aspra in est' tempu de catu chiaru subtu Carpati. Neua ce a cadiutu de si nu pre multa, dar' destula prentu cale de sania, si neermatulu serenu, ce a fora de dilele pucine de ninsoria, mai de trei luni tiene, a causatu unele dile si mai alesu nopti pre reci: termometrulu une ori a cadiutu si la 18º subtu zero; ci prentu semeneture, ce dein caus'a secretei patimindu se uscá, neua va se ajute.—Recrutarea impregiuru, merge neimpiedecata, neci se audu templari de resistentie seriose. Impartialitatea DD.loru Comisari e de mustra, si de toti laudata. In Blasiu, in opidu cadiu sortea firesce numai pre romani, — in satu, locuitu de unguri, romani si cigani, numerii de antain cadiura pre un unguru si un ciganu. Dein Scaunulu Mediasiuului, dupa cum se audiá dein barbati de tota credentia, se vorbesce, ca sortea n'a cadiutu pre neci un sasu. Noi nu garantizam acést'a scire, ci de e adeverata atunci sortea nu in desiertu e legata la ochi.

A N G L I A.

LONDON, 7 jan. st. n. Dupa Gazet'a navale, flot'a anglesca de bataia stá la in 1 jan. dein 617 nai de tota clasca, deintre care 233 in comisiune adeca in servitiu actuale, si intre acestea 88 vaporarie. Ér' dupa Globe militi'a pamentésca sta dein 107,000 persoane in 103 regi-

mente. Acestu numeru va se se redice, cum se dice la 112,000; ér' gard'a la optu batalione de cate 900 fetiori, cu totulu 7200. Acést'a dein urma, va se se recrutésca, ca a lui Napoleon, dein cei mai alesi barbati dein linia, carii au sierbitu in diece ani.

F R A N C I A.

PARIS, 3: 15 jan. In Camar'a Pariloru se si incepara debaterile asupr'a Adresei, prezentate de Comisiune, cu mare focu, si ministeriulu are manule plene de a responde si a se desculpá in tote partile. Abdel-kadir, dupa un mandatn bon, fu straportatu dein lazaretulu Toulonului in cetatiu'a La Maigne nu departe de Toulon catra resaritu, unde se va tiené prinsu, inse cu totu respectulu cuventiosu, pan la alte ordeni. Impreuna cu elu se lasara numai ca 30 de persoane, celelalte 71 se stramutara intr'alta cetatiu'a de catra apusulu Toulonului anume Malbousquet. Emirulu se desparti cu durere de socii sei, ci in urma la parere se resemná ca un fiu credentiosu profetului seu, in cuventulu: Dealtr' mentea va fi ce va vre D. diu.—Regele Franciei vre a radica opiramida pre loculu, unde s'a intemplatu Intelnirea Emirului cu ducele d' Aumale, antai'a dupa supunere,—si a bate o medalia aducatoria a mente de acéstu fericitu evenimentu.—Principesa Adelaide, dupa corespondentii dein Paris, se pare adeveratu anu fi fostu neci cum maritata, si crediamentulu publicu a se fi nascutu numai deintru o templare misteriosa cu generariulu Athalin, ce se dice insuratu de vreo diece ani cu o Alsationa tenera si frumosa. De aci apoi ar' urma adunca tacere ajurnaleloru francesci de acestu generariu, candu cu mortea principesei Adelaide.

G R E C I A - T U R C I A.

CONSTANTINOPOLE, 10: 22 dec. Inca in 16 ale acestia luá reprezentantele rusescu de aici impartasiri dein Atena, prein carele sperarea de a vedé odata terminate diferentele turco-grecescu se pareca intemeiata. Regimea grecesca se umili a esprime prein Reis-Effendi D. lui Musurus parerea de reu prentu cele templete in balulu dein Atena, si se dechiará prompta a cuprende pre ori ce tramesu tutcescu,—fia chiaru D. Musurus,—cu tota form'a respundiatoria relatiuniloru amicali de acum inainte aflande. D. Titoff se puse in comneratune cu Port'a, sii impartasi copia dein scrisori'a guberniului grecescu indereptate catra Ali Effendi, spre a se asecurá dela inceputu despre succesulu pasului pusu dein Atena. Port'a nu intardiá asi esprime multiemirea, si festiná dupa luarea acei scrisori oficiale a inconoscentia pre Legatii totororor poteriloru, cum ca diferentia e de totu asiadiata. Catra D. Musurus esi mandatulu, ca pan' in optu dile se se prepare a se intorce la postusi. Representantii Austriei, Franciei si Prusiei se dicu a nu aprobá de totu tramiterea D. lui Musurus la Atena, ci dein contra a fi suatuitu Portei, de buna voia a se lasá de acestu punctu. Representantii Rusiei si Angliei nu voru a se mesteca, de aci mergerea au nemergerea D. lui Musurus la Atena ecu indoieia.

I T A L I A.

ROMA, 26 dec. Se aude, cum ca numerulu Consultei Statului se va immulti indoitu, si ca congregatiunea Cardinaliloru va se fia forma de Camara de susu, caria decisiunile Consultei Statului se voru supsterne.

Roma, 19:31 dec. Diariulu Romei publica in Supplementu un Motu-propriu a S. Sale cu data 30 dec. a. tr. despre organizatiunea Consiliului ministeriale, carele va stă deîn noue ministriuri respondiatori. Deînnumirea ministriloru si capului presiedente se astepta inca in acea di, de ora ce acésta noua sistema cu 1 jan. 1848 are se încépa. Acestu Motu-propriu se pôte socoti ca pietr'a cea mai de asupr'a a edificiului, a caruia fundamentu sunt Consult'a Statului si constitutiunea municipale.

— In 30 dec. s'an si demnitu ministru celora deîn la intru D. Camillo Amici, pan' acum V. presiedente a Consultei, si Secretariu Consiliului ministeriale.

Roma, 16:28 dec. Eri la diua numelui S. Sale, se aduna poporul Romei cu facie in mari glote in piati'a poporului, si se versa catra Quirinale, spre a duce S. lui Parente sincere orari de fericitate prentu custarea sanatatei lui pre scumpe si spre folosulu baserecei si supusiloru sei. S. Parente acuprinse aceste voiose reversari de respectu si alipire cu multa placere, si impartii deîn logi'a palatiului poporului benecuventarea apostolesca. (Sciri mai noue adncu, cum ca S. Sa recinduse cu acea ocasiune, si tempulu fu unulu deîn cele mai turburate, a patimitu pucinelu).

Unulu deîn cei mai de antaiu invetiatori a S. Sale, Abbatele Stella, acum al seu privatu secretariu, impartasi unele pre interesantei detaiuri despre S. Sa, ce credemu ca voru fi acceptate cu viu interesu. „ S. Sa, dice acél'a, e in indiestratu cu mari si stralucite talente de mente; anim'al e ca de angeru blanda, neci un ramu de scientia de intr'al seu seclu nu ia remasu strainu, si in unele deîntr'insele are cunoscentie alese. . . Piu IX se scola in tota demaneti'a la 4 ore, si se duce in capelasi, unde petrece o ora in rogatiune si apoi dice liturgi'a. Afora de acea in tota diua e facia la o liturgia eucharistica, apoi se retrage in cabinetu-si, unde pan' la 1 ora dupa a miédia di luera. De aci siede la prandiu, si subtu prandiu, deîn care numai privatu secretariulu se impartasiesce, se ocupa cu lucruri de ale Statului, dicteza secretariului si acuprende visite dela strainii, carii sunt postitori a se mirá de tote trasurile menunte ale acestei frumoase forme, a caria subrisu e amagitoriu si in carele spirituositatea, bunetatea, si serinarea sunt predominantie. Dupa prandiu S. Sa santiesce o ora preamblarei in galeriele gradineloru Quirinalelui; dupa aceea incepu audientiele, carele, fora eticheta, tienu pan' la 5 ore. La cinci ore PIU IX intra la S. Sacramentu, mai adesu in capela verunei comunitati au unui institutu publicu, cu care ocazione elu acolo tote le cerceta. Dupa asta cercetare la D. dieu si la omeni Papa se retórna in cabinetu si luera pana la 10 ore. Dupa acea iea o pucina cerna, subtu care acuprende pre ver-un amicu deîntr'e Cardinali, si se duce apoi, dupa implenirea rogatiuniloru, la repausu.“

Roma, 2 jan. st. n. S. Sa dupa o scurta patre éra si a insanetosiatu deplenu, si in ajunulu Craciunului cu un viersu plenu de putere a intonatu benecuventarea de sera in capela Quirinalelui. S. Sa de ris'a dusu in basereca Liberiána, unde dupa Inseratu si Manecatu a celebratu miss'a de miédia nopte cu asistenti'a a doi Cardinali, dupa care, precum si dupa alt'a solene cantata mai tardiu la 9 ore in Basereca S. Petru, Archipresbiterii basereceloru dupa o data-na vechia dederu S. Sale asia nunitulu „presbi-

teriu“, adeca onorariulu pro missa bene cantata. — Turburarile, ce se latira despre poporul Romei, nu se adevérira, si S. Sa se areta in publicu serenu si voiosu ca si pan' aci intre entusiasmulu poporului si ordulu celu mai frumosu. — Un corespondente a Gazetei universali citeza acestu locu insemnatiosu de intru o carte despre Italia, despre Itali si poporale romane: „Aducerele a mente istorice luera adeseori, ca opiulu, nu totadea un'a ca midilocu interitatoriu, ci adesu si ca adormitoriu si asurditorlu. In tempulu de acum poporaloru romanice mai cu asupra este data o prepretinire singurateca de momentosetate loru, si apropiarea marirei dileloru trecute fiacarui deîntr'e vietuitori. Cine ar' vol cu ei a se certá, cine ar' vré se se mire, ca ce acesta singulareitate chiaru in starile mai nemangaiose mai apriatu dá afora, n' ar' cunosce anim'a omeneasca. Totu individulu poporaloru romanice ce au remasu credentiose tipulu vechiu, vré a fi tractatu ca un nobile scapatatu, si cauta la avuti'a, progresulu, si desfasiurarea politica a poporaloru dela nordu (!) cu o cautatura, ca si candu eliar' poté mai bene tote ale face numai se vré. Unde adevératele prerogative ale strainiloru nu se potu negá, ei credu, ca sunt Impronutate deîn temporele poporului seu, si ca pre atunci cumultu mai bene erau puse in lucrare de catu acum. Intru aceste deapururea inapoi-cautari, in acésta lipse de umilenti'a si de infrangerea animei, impreuna cu usioretatea de a castigá cele spre vietia, stá cea mai de frunte greutate a unei renasceri deîn temeiu a poporaloru romanice prein aloru insusi nevoientia“.

PARMA. Gazet'a de Parma, de 1 jan. anunčia, cum ca R. Sa Inaltia Infantele de Ispania, Don Carolu Ludovicu de Bourbon sosi in 30 dec. in Capital'a sa, si impreuna cu R. Sa Inaltia Principele ereditariu, Don Ferdinandu, descense in palatiulu ducale.

TURIN, 10 jan. st. n. Dupa sciri deîn Roma, D. Butenteff (legatulu rusescu) intru o audientia la S. Sa Papa impartasi ratificarea unui Concordatu, prentu basereca catolica in Rusia, inca in augustulu anului tr. in Roma inchiatu, de in partea M. Sale Imperatului Nicolau. S. Sa se dice asi fi descoperitu acea durere, ca o impartasire asiá momentosa si imbucuratoria numai acum, si nu mainainte is'a facutu, ca se se fi potutu intrebuentia inca in Cuventarea cea mai de curundu (deîn 17 dec. v. Supl. nr. tr.). — Acél'asi Corespondente deîn 11 jan. scrie: Cum ca dupa scirile deîn Paris Francia, Prusia si Austria in 5 jan. s'au invoitu intru o „asemene dechiaratiune“ catra Diet'a elveteça, si ca aceea pre verasemenea catu mai curundu isc va impartasi in Bern. Cuventulu aceia se dice a fi energicu, si casesocotesce de celu antaiu deîntr'e pasii treptati, conferenti'a a loru trei poteri iar' fi decisu in Paris.

Dupa Gazet'a polit. dela München, punturile de frunte deîn concordatulu mai susu atensu intre Curi'a Romana, si guberniulu rusescu ar' fi urmatoriele: „In venitoriu Rusia va avé 7 diecesi catolice: Mohilew (A. Episcopia), Vilna, Balsi, Minsk, Lantzck, Zitimir, Kamienez, si Cherson. Acésta deîn urma va se fia nou fundata si dotata de catra guberniu si se va intendo pan' in Besarabia, Tauris, si Caucasu. O bula cercriscrietoria va defige marginile fiacarei diecese, cuprendiendu parochiele ce se voru tiené de fiacare. Episcopulu noiei diecese, Cherson, va avé o rata anua de 4500 ruble de argentu. Capitulu-

În va stă dein 9 Canonici de între carii 2 voru, fi dignitari. Seminariulu prentu 20 alumni va fi întretienutu totu de guberniu. Episcopii si Sufraganeii, atatu în Rusia catu si în Polonia, totudeu n'a numai dupa împreuna invoirea între guberniulu ruscescu si scaunulu papale se voru denumi, dupa care apoi Pap'a le va conferi investitura. Conducerea negotialoru baserecesci e cu totululata Episcopiloru, numai catu în obiectele mai momentose pr. în matrimoniali, bunurile baserecesci etc., trebuie mai antaiu ascultatu Consistoriulu diecesanu cu votu deliberativu. Membrii Consistoriului voru fi preuti denumiti de Episcopu cu consensulu guberniului. Invetiatur'a, doctri n'a si disciplin'a în Seminaria voru fi dupa prescriptele conciliului tridentinu, subtu conducerea si preveghiarea Episcopului. Înainte de numirea Rectoriloru, au Profesoriloru, Episcopulu trebuie a fi incredentiatu, cum ca dein partea civile nu va fi neci o împiedecare. Parochii asemenea se voru denumi de catra Episcopi cu invoirea guberniului, reserbanduse derepturile patronatului si dupa puncre de esame, etc. După ratificare neintardiata se va pasi la alegerea Episcopiloru.

P R I N C I P I A

de limba si scriptura.

XLI.

INCEPENDU o noua serie dein Principia prentu acestu anu, nu numai ca ne simtimu îndetorati catra acei Domni bene voitori, ce se adausera catra cerculu stralucitu al celoru dein anulu trecutu, prescurtu ai prepará catra cele urmatorie, ci si cu cale socotimu a arunca în a poi o cautatura cu ochiu rapede, si érași înainte a ne defigge ce ne mai remane a lucra dupa scopu.

Doua erau obiectele ce ne desifisem: limb'a romanescă, si scriptur'a cu litere latine; obiecte fora indoiela de celu mai mare interesu prentu romani, despre amendone atat'a diversitate fiendu si în pareri: ca ce sorte de limba se fia limb'a rom., — si în planuri: ca cum trebuie se se scria?

Strainii, ca strainii, carii neci socoteau lucru meritoriu ase adancá în secretele limbei romanesci, credeau, ca destulu e, spre a restorua întrebatiunea de antaiu, numai a numerá de o parte sum'a cuventeloru cate le erau cunoscute în limb'a rom., si a alaturá de alt'a unele forme a ei cu ale altor'a dupa cum le venia a mana. Si nu e mirare. Limb'a unui poporu, seracu, mai multu supusu ca liberu, nu se pare a meritá o mai strinsa luare a mente de catu insusi poporulu carele o vorbia. Ei ca buni matematici si pretiuindu numai presentele, adunara vre o cateva sute, se dicemu mii, de cuvente bune-rele cum le veniau a mana; le clasificau, care dupa cata cunoscencia filologica aveau, si în urma numerau voturile. Ei diceau: în limb'a rom. se afla ceva mai multu de giugetate $\frac{3}{5}$, cuvente latinesci, $\frac{2}{5}$, slovenesci, si $\frac{1}{5}$ dein celelalte limbe; afora de aceea sunt intr'insa forme si asemenea cu cea slovenescă, nemtiesca etc. ect.; asia dara limb'a rom. e o amestecatura dein limb'a latina, slovenescă, nemtiesca, unguresca, turcesca, grecésca, adeca o adeverata remasitia dela turnulu babilonulu. Q. E. D. Romanii între anecdotele loru populari au un'a si despre inceputulu limbeloru, ei spunu, ca D. dieu

candu a impartitu toturoru poporaloru limbele loru, numai sasiloru, ca au sositu mai tardiu, n'a avutu ce limba se le dé si a sia le disu, se stroncanesca si ei cum 'oru puté. Nu, ci dupa judecat'a strainiloru, buni calculatori, rei filologi, romaniloru nu sasiloru le cadiu sortea se stroncanesca.

Intrebarea mai de antaiu dara, si mai firesca numai decatu prentu romani se infaciosá, ca: Ore adeveratu se fia limb'a rom. asia cum o descriu strainii, — si ca totu, ce auaruncatu ei în ol'a spurcata, e adeveratu tienenduse de limb'a rom., si nu mai bene unele voru fi gunoie, ce se lipsescu de tote limbele în gur'a poporului ne literatu?

Fost'au si carii n'au vrutu se scia nemica, de elementu latinu în limb'a rom., si mai bene alergau prein Dania, Norvegia, si D. dieu mai scie pre unde, cautandu pre în tote gunoiele vreo asemenare, macar' numai catu se orbesci un siorce, între cuvente romanesci, si gotice-scandinave, islandice, litvane, germane, celtice etc. — Cei mai buni au disu, ca limb'a ne e romana, ci horribiliter corupta. — Cei ce inse voira si aici a tiené mediulu beatu, disera, ca e slavolatina!

Tempulu dar' érá venitu, cá si romanii într'acestu tempu de desceptare universale se se destepete si cu multa luare a mente se caute, ce e dereptu si falsu în judecat'a strainiloru.

Firesce inse, cá si aici aflamu partite. Mai antaiu, mai toti se parura a adoptá statu-quo de acum al limbei cu totu bunulu si reulu ei, — numai catu unii voiau si a demustrá, cum ca totu ce se afla astadi în limb'a rom. e dein elementu latinu. Ei devenira adeverati antipodii strainiloru antilatinisti; extrema se tangunt; si candu venira la derivarea etimologica dein limb'a latina au cunhate, se fecora de risulu strainiloru moderati, replecândule ca romanii au nu au destula cunoscencia filologica, au le lipsesce semtiulu istorico-morale. Asertulu loru, de a derivá slava mai benedela slava al latiniloru, decatu se recunosca a fi slovenescu СЛАВА, — si cá imperatorii Romaniloru vorbeau chiaru rumanescce catra osteni, se parú în ochii invetiailoru Europii chiaru bataia de jocu de tota istoria si semtiulu comune. Acestu risu, cu care fu cuprensa filologia romaniloru de catra strainii, se facu epidemicu pana si între insii romani asupr'a a tota ostenele celoru urmatori, fora de alegere între omu si omu, între opiniune si opiniune; numai déca érá cine-va aparatóriu elementului latinu-romanu. Si nu e de multu, de candu se audira cuvente condemnatorie fora alegere dein catedra si dein gura unui multu pretiuitu barbatu, ce facura strainiloru bucuria si fura cuprense cu aplausu. Romani de voru urma suatulu datu, ca se se nevoiesca numai cu faptele a areta, cá sunt Romani, érá de la tota cercarea asupr'a originei si limbei române se incete, neindoiu n'au de catu asi pune manule insemu, si a incredentiá strainiloru grigea de a cercá, care dein patru venturi neau suflatu în pamentulu Daciei, — adeca laptele pre suflétulu vitielului. Astu suatu ne aduce a mente, ce audiramu în Bucuresti înainte de doispredece ani dein gur'a unui francu: Catu adeca suntem noi de fericiti romanii, cá n'avemu de catu a traduce pre Clasicii franciloru în romanescce, si éca noi avemu literatura clasica, a très bon marché. Multienimu.